

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr.,
negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr.
Előfizetheti a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, kigyó-utca 9. szám.
Hirdetések helyenként 50 kr. Bély-gilleték külön 30 kr.

Korhadt oszlopok.

A városbáz horhadt oszlopait megörölte az idő, inogni kezdenek. A hatalmas urak, a kik előtt remegve állottak meg a sorsüldözött polgárok ezrei, s a kik azt hitték, hogy az ő rendszerök szerint folytának a viszonyok a világ végezetéig, remegve hallják az oszlopok recsegését. A hulló vakolat, a kimozdult téglák zajosan csapódnak mellettük a földre, s ők sápadtan nézik a pusztulást, melyet nem valami végitéletes földrengés hozott reájok, hanem az idő, a melylyel számot nem vetettek. Gondtalanul éltek a *mának* s nem törődtek a *holnappal*; a holnappal, a mely rosz, esős időt hozhat a ház fölé, s midőn azon a repedésen, a melyen át eddig ők csak a napsugaras égboltot nézték, csunya eső fog zuhogni alá a borult égből. Nem gondoltak arra, hogy azok a repedések, a melyek oly kellemessé, derültté tették a komor hivatalban való működést, egykor éppen leveztői lesznek a zápor esőnek, a melynek vize kimossa a falakat, kimossa a korhadt oszlopokat helyeikről és reájuk szakad a tető.

Es most, mikor látják hanyagságuknak következményeit, sápadt arccal, tanács-talanul állanak és nem tudják mitevők legyenek. Benn maradjanak-e az épületben, a melyhez annyi szép órának kellemes emléke fűződik? avagy kimenjenek a szabadba, a hol az épület összeomlása nem fenyegeti veszélylyel? Ha látnák, hogy az egész láthatár borult s a viharos fellegek villámot hordoznak méhükben, menekül-nének a roskadó falak közül, melyek az eltemetés veszélyével fenyegetik. De ők onnan belülről csak azon a résen át látják az égboltot s azt hiszik, hogy csak akkora a felleg, a mennyit azon keresztül látnak. És maradnak. De az oszlopok recsegése félelem-mel tölti el őket s a félelem rosz tanácsadó.

Ime ez a képe a városbázán ma uralgó állapotoknak. A zavar és fejtelenség általános és a nagy ijedség képtelen ideákat sugalmaz a polgármesternek.

Még alig simultak el azok a hullámok, a melyeket közéletünkben az egyik helybeli lap szerkesztőjének nyilvános megtámadása előidézett, már is egy újabb botrányos merénylet intéztetett a helybeli sajtó ellen.

A polgármester ur haragja, a helyett, hogy a városbáz állapotok orvoslására indította volna, a helybeli lapok szerkesztői ellen irányult s azokat akarta kemény vallatás alá fogni, az általuk irottakra vonatkozólag. Hogy ez éppen márczius 15-én, a sajtó-szabadság emléknapiján jutott eszébe az éppen ugy szerencsétlenség reá nézve, mint maga az idea.

A sajtótörvény értelmében, a lapokban

megjelent minden természetű dologért egyedül a sajtó-bíróság vonhat felelőségre bárkit. Az pedig, hogy a lapok szerkesztői megidéztessenek kihallgatásra, s vallatásra fogtassanak az iránt, hogy minő adatok alapján írták czikkeiket, páratlan a maga nemében. A mi polgármesterünket illeti az érdem, hogy ezt kitalálta.

Erről a dologról lapunk egy más helyén emlékeztünk meg, itt csak azért hoztuk fel, hogy jelezzük azt a bámulatos ijedelmet, a mely a városbázai intézőket eltöltötte, s azt a csodálatos önbeismerést, a mely a polgármester e tényében nyilvánul. Miért is akartak tulajdonképpen bennünket kihallgatni? — Azért, hogy megmondjuk minő hanyagságot, avagy visszaélést tudunk a rendőrségről és a polgármesteri hivatalról? Ugy értesültünk, ez volt a szándék!

A tény tehát az, hogy Székesfejérvár polgármestere tőlünk akart megtudni egyet-mást rendőrségének viselt dolgairól, tőlünk, a kik nem vagyunk hivatali ellenőrzői a rendőrségnek s még kevésbbé vagyunk detektívek, s kik csak annyiban foglalkozunk — sok más dolgunk között — a rendőrséggel, amennyiben az a közérdekkel összefügg? És ezt a polgármester tudakolja tőlünk, a kinek két évtized óta ismernie kell a rendőrség minden lépését? Szeretnénk tudni, hogy valóban hitte-e, hogy mi többet tudhatunk mint ő?

A vallatásra nem mentünk el, de megmondjuk itt, hogy igenis, mi tudunk sokat, a mi türihetetlen és vértláztató. De ez nem is lehet másképp! Hiszen Székesfejérváron a falak is a város rettenetes állapotairól regélnek. Nem ismeri a polgármester a régi mesét Midas király szamar fülléről, a melynek titkát a nádas is kisuogta? A világ rendje ma is az: az emberek nem tudják megőrizni a titkokat; nem tudják megőrizni különösen akkor, ha a hatalmasok visszaéléseiről van szó.

Igen, mi tudunk a rendőrség és a városbáz dolgairól, s ezekről a polgármesternek is tudnia kell! És itt van az oka, a mi méltatlankodásunknak! Mert ha tud róla és mégis a tudatlant játsza; ha ismeri a rendőrség viselt dolgait és mégis tagadja; abban az esetben még bünösebb ő a bünt elkövetőknél, mert hivatali kötelessége a szigorú megtorlás lenne s ő e helyett a tagadás, a tusolás terére lép. Azaz védelmezi, fedezi, támogatja a bünösöket. Ha pedig így van, akkor buknia kell neki is a bünösökkel együtt!

Vagy csakugyan még sem tudna arról, a miről a városban mindenütt beszélnek? De hiszen ez esetben meg éppen távoznia kell arról a helyről, még pedig minden habozás nélkül, mert önmaga beismeri tehetetlenségét s azt, hogy állásá-

val járó kötelezettségeit botrányosan elhanyagolta!

Lám mi még választást is engedünk neki, hogy azon az ajtón távozzék a városbázáról, a mely neki jobban tetszik, de *azt határozottan követeljük, hogy távozzék.*

Ha ma Székesfejérvárnak főispánja lenne, ugy kétségtelen, hogy egy csomó fegyelmi eljárás vétetnék fogantatba. Ezek között egy bizonyosan a polgármester ellen is. Mert a törvény nemcsak a gazembereket, de a hanyag és lelkiismeretlen hivatalnokokat is üldözi. Az elsőket börtönbe csukattja, az utóbbiakat pedig állásától mozditja el.

Már most, a ki ismeri a székesfejérvári állapotokat, kimeri mondani, hogy a polgármester a köteles ellenőrzést szorgalmasan, lelkiismeretesen végezte? Hiszen ez esetben lehetetlen lett volna, hogy rendőri intézményünk arra a színvonalra súlyedjen, a hová súlyedt. Lehetetlen lenne, hogy mikor az egész város felzudul a rendőrség tarthatatlan állapota miatt, hogy ugyanakkor a polgármester a kir. ügyész vádjait azzal a kijelentéssel tegye hatástalanokká, hogy a rendőrség sohasem volt olyan jó mint most. Hiszen ez a kijelentés még szóközi figurának is borzasztó!

Ha igaz az, a mit a polgármester mond, akkor valóságos borzalom fog el mindannyiunkat annak a gondolatára, hogy ha most a legjobb, milyen lehetett, mikor legrosszabb volt? Ezt az állapotot el sem tudjuk képzelni! Pedig lehet, hogy a polgármesternek van igaza, ha nem is ugy a hogyan kifejezte magát, hanem abban az értelemben, hogy volt a rendőrség a mainál még rosszabb állapotban, és lehet a jövőben megint. Elvégre is a polgármesternek kell legjobban tudnia, mint a ki ott áll és figyeli folyton a gépezetet. De akkor aztán ne csodálkozzék a polgármester, ha izgalom fogja el a kedélyeket, mert rettenetes azt csak elgondolni is, hogy mik történhetek, milyen lehetett a rendőrség? — ha a polgármester a közvélemény mai felzudulására azt mondja: „Hiszen ez csak rózsavíz, láttam én ennél különb dolgokat is.“

Ebben a helyzetben tehát nincs más választás a polgármester előtt, mint az, hogy állását egy nálánál kevésbbé érzékeny, szívü energikus embernek engedje át. Ezt annál is inkább elvárjuk tőle, mert föltesszük róla, hogy a város érdekét fölébe helyezi a maga érdekének. Ez esetben pedig nem tehet mást.

Ha azonban nem gondolna erre, figyelmeztetjük őt, hogy állása bizalmi állás, s az hogy reá semmi büntetendő cselekmény ki nem derült, nem elegendő alap arra, hogy hivatalában továbbra is meg-

maradhasson. Még az a remény sem tartja meg állásában, hogy az új főispán talán fel sem függeszti állásától hanyagsága miatt. Elvégre is, az magában véve, hogy valaki törvényes hatalommal állásából el nem mozdítható, nem lehet alap arra, hogy egy bizalmi állást betöltő hivatalnok állásában megmaradjon, dacára annak, hogy a közbizalmat elvesztette. Egy olyan illusztris hivatal betöltéséhez, mint a minő a székesfejérvári polgármesteré, a törvényes jogon kívül szükséges a közbecsülésnek az a foka, a mely ha nem is népszerűséggel, de közbizalommal veszi körül a betöltő személyét. Ezzel a szükséges kellekel pedig Havranek József többé nem rendelkezik. A kiereszkolt tisztelet, az első szélrohamba eltűnt s ma már nincs oldala mellett a hivatalnoki kar s a félelem és érdekeltség révén hozzáfűzött alakokon kívül senki.

Ha Székesfejérvár 27 ezer lakosától plebiscitumot kérnének ki arra nézve, óhajtják-e tovább is az ő regiméjét? — ebből a 27 ezer emberből nem volna 200, a ki további maradása mellett nyilatkozna. Minő sivár, szomorú időszakát töltheti ki e két évtizedes polgármesterkedés a város történelmének, hogy két évtized alatt nem tudott magának híveket és barátokat szerezni. Mennyi hiba és mulasztás idegeníthette el tőle annak a polgárságnak érzelmeit, a mely két évtizeddel ezelőtt lelkesedéssel ültette a város polgármesteri székébe. Ha nem lenne annyira elfogult s jobban tájékozottná magát helyzetéről; ha úgy látná mint mi, a körülötte kavargó gyűlöletet: bizonyosan letenné hivatalát, ha egyébként nem is, e város nyugalmának érdekében.

Ne higgye, hogy kiméltelenek vagyunk, midőn ezeket elmondjuk róla, mert hiszen sokkal szelidebb formában fejezzük ki az általános óhajt, mint ahogyan az a polgárság körében megnyilatkozik.

Ha mi azokat a kifejezéseket, azokat a megjegyzéseket regisztrálnánk, a melyeket a városban urak és polgárok egyaránt hangoztatnak nevével kapcsolatban: akkor látnánk csak meg, hogy a személye iránti gyűlölet és elkeseredés milyen magas fokot ért el rövid idő alatt. A miről eddig sutogva beszéltek, azt ma már hangos szóval emlegetik az emberek. De a polgármester, ugy látszik, nem bír tudomással arról, mennyire népszerűtlen ebben a városban és milyen magas foku a gyűlölet személye iránt urak és polgárok között egyaránt.

Ezt el is tudjuk hinni, mert hiszen ismerjük az emberek gyöngeségét és tudjuk sokan nem merik szemébe megmondani azt, a mit a háta megett annál nagyobb szenvedéllyel hangoztatnak; azért mondjuk meg mi és figyelmeztetjük őt egy másik emberi sajátságra is.

A félelem sok embert hallgatásra bír, de ezek a félénk emberek csak addig hallgatnak, míg közülök egy merészebb szemébe kiáltja, hogy *mondjon le!* Ez a bátor ember pedig megjelenhet a legközelebbi közgyűlésen s ráolvashatja ott a polgárság nevében az egyedüli igaz és becsületes ítéletet. Örök hálára kötelezve ezáltal a város polgárságát; és akkor az a közgyűlés, a melyet eddig kedve szerint vezetett, utána fogja zogni a szónoknak a polgárság nevében a követelést, hogy: *mondjon le!*

Ez így fog lenni! Nem is lehet másképpen, ha csak a közgyűlés nem akarja megaláznai az egész város polgárságát. Bizonyos, hogy így lesz, hasztalan reménykedik, hogy egy mellét verdeső, lendületes beszédben elintézi, rendbe hozza dolgát s megkapja a felmentést.

A közgyűlés tagjai éppan úgy, mint mi, tájékozva vannak a polgárság hangulatáról; tudják, hogy általánosan az a vélemény, hogy már nagyon régen meg kellett volna kezdődnie a nagy takarításnak.

De nem az olyan takarításnak, hogy csak egy kis friss levegőt bocsátunk be a város házába s a piszkot bent hagyjuk, a melynek egészségtelen kibőgzölése ismét megfertőzti a levegőt, a mint az ablakok betevődnek.

Higgye el nekünk a polgármester: hogy nincs a bizottsági tagok között egyetlenegy ember sem, a ki a polgárság véleményével ellentétbe helyezné magát, de igenis megtörténhet az, hogy sokkal több bátor embert fog magával szemben találni, mint a mennyire gondolt.

Távoznia kell a polgármesternek és a főkapitánynak. *Mind a kettőnek!* Nemcsak azért kell nekik menni, hogy hivatalaikat más foglalja el. Nem! A személyváltozás egyedül nem segíthet az elmérsedetett bajokon, *buknia kell az egész rendszernek,* a mely egyformán fűződik a polgármester és a főkapitány nevéhez.

A városház urai.

— Saját tudósítónktól. —

A városházán teljes a fejletlenség. A polgármesteri bölcsességnek sikerült ugyanis országos botrányra fejleszteni az ügyeket a saját szabadság ellen intézett merénylete által.

Március 15-én volt az a nagy nap, midőn Havranek elhatározta, hogy a mindjobban közeledő vihar ellen tőle telhetőleg védekezik. „S mi telhetett tőle?” — összehívatta s keményen leszidta a városi hivatalnokokat, hogy a sajtónak információkat mernek adni. Különböző fejesztés terhe alatt meg is tiltotta egyben, hogy a hirlapoknak bármi tudósítást adjanak s így ezental a városi ügyeket, a közönség kizárásával (esetleg bezárásával) *hásiilag* fogják kezelni. A polgármester, a ki úgy látszik az „Üdvöske” lekvárba eső fejedelmének hírnevét irgylte meg, egyben elhatározta azt is, hogy a helyi sajtót megrendszabályozza. E célra egy titkos törvényesket állított össze, a melynek elnökévé

Virrasztás.

Írta: Lampérth Géza.

Beteg anyám, ágyad szélén
Mily örömet virrasztnék én!
De te meg nem engeded,
Pedig mennyit virra-zottál
Siro gyermeked felett!

Most is csak azt mondod nekem:
„Aludj, aludj én gyermekem!”
— Lehajtot hat fejemet,
Aztán sírok s imádkozom —
Ugy virrasztok te veled . . .

Nizzai hó.

— A »Fejérmegyei Napló« tárczája. —

Írta: Szüry Dénes.

Nehézem fogom elfeledni azt a rivierai utamat. A Dél szeszélyes ege öt év előtt is tréfát üzött velem, de mostani játéka tultett mindenen. Alig hagytam el Dél-Tyrol frissítő levegőjét, a bőra átjáró szele bolygatta minden izomat, s minél beljebb halottam a cizitromok honába, annál riasztóbb lett a kép.

Veronában szélviharos idő járt, néptelenek voltak az utcák. Lanya élete központjának, a Piazza Erbének semmittevői az Arkádok alatt dideregtek, kongottak a szomszédos Piazza Dante, hiányzott szobortalapzatának állandó réme: a cicerone, az utcák járőkelői fülig huzdoltak a szellős carbonari kopönybe, s az óriás Amfiteatro terén hiába kerestem a kávéházi asztalok csevegőit.

Gyenge idegzetűeknek, nyugopontul Veronát nem ajánlom. Nászutazók és futó turistákra számított berendezése van; de még azokat sem tudja huzamosabb időre lekötöni. Egy ugrás

tőle Velence, s ugyanannyi Milanó. Az idealistákat, s a művészet aranykora kutatóit a Lagunák néma világa vonja el; a világi meg az olasz Páris zajos életének ad előnyt. Veronában jeges falak, szellős ablakok és nyirkos ágyak révén egyetlen éjet is megkeserülhetsz, s nyugtod sincs az éjjeli vonatok szálláskeresői miatt. Az olasz fellármáza az egész házat s dalolva szomszék el.

Boldog szomszédóságok révén keserves tapasztalatokat tettem a mosolygó ég alatt, s egyebekben is úgy találtam, hogy a gyengéd figyelemnek nem valami kiválasztott hazája ez a classicus talaj. Milanó felé menet, egy köhécselő beteg utazott velünk, beesett arcczal s kétes csillámu szemekkel, a kinek terhére volt a nyitott ablakon át becsapódó hideg áram. Egy egészségtől duzzadó olasz akadt, a ki röviden kijelentette, hogy neki levegő kell, s a ki akarata érvényesítésére, valami állomásnőfélet is megnyert utközben; csakhogy a közfelháborodással szemben, hiába volt a pártfogás. Egy angol kidobással fenyegette, egy kiszolgált porosz katona meg más fajta tettelességhez volt közel.

A veronai borut, Milanóban, télbe menő kép váltotta fel. Zuzmara főtte a fákat, s dértől csillogtak az utcák, de ebben megnyugodtam, mert ott nem ámitanak azzal, hogy délvideket élvezel. Hosszu prémes felöltökben feszít a milánói gavallér, a hotel vízfűtése meg egyenletes meleget áraszt a szobákban. A Dél enyhe egéből, semmit sem követel a maga részére Milanó. Télen, téli idő jár, tavasszal jeges szélrohama éri, nyáron meg kohóvá fejleszt a hőség. A délvideki jellegnek, az emberek sincs nyoma. Piszok, koldulás, lazzaroni,

rikácsolás ismeretlen tényezők, s régi ház se ri ki, időnyitte kövekkel, az egyesenes utcák modern épületei közül. Csillogó kirakat a luxus-üzlet köti le a figyelmet, az éjet a villany fénye teszi nappallá, előkelő fogatok robaja váltja föl a bérkocsi zajt, késő éjig szufolva a színház, s pezsgő élet foly a Galleria Vittorio Emanuele fényes csarnokaiban, melynek minden igényt kielégítő restauranjait állandó zene hangja vidítja.

Másnap hóvilágban futott velem a vonat. Az Appenineket fehérbe öltözve találtam. Februárban rügygyel, himbáló pompáz ez a hegység, most március küszöbén, a hóhely rakodik ablakainkra, s a hegynek déli oldalán is alvó természet szomorú képe fogad. De Genuán alól aztán változik a jelenet. Friss, úde zöld élénkítíti a partot, s gyümölcsösselel telt a cizitrom a narancsfa. Télből májusi képbe jutunk, de az is csak olyanféle, mint a fagyos szentek idején, a miénk. Jeges felhő borítja a láthatárt, s mielőtt az örök tavasz felje megindul a vonat, melegítővel látják el a Riviera coupéit. Oldalamon egy olasz pap lábait melengette végzi imáját; szemben egy sentimentális német leány sóhajtozik, s „reizend“-nek találja még a jégcsapot is; egyik szomszédom, hidegtől fészkelődésében bezuzza az ablakot; magam pedig prémes felöltömbe huzódva, a Mignon dalát dudolgotom.

Künn melankolikus képet hagy el a vonat. Hiányzik a Riviera élhető eleme: a napfény; a tenger vizének azurszínre sötétbarnába vegyül, mozgásának nincs meg a bája, hangja se pajzán, parti villái meg a búskomorság fészkeül tűnnek fel előttem. Őszi eső-féle verdesi az ablakokat; Savonánál kibukkan egy hal-

Tóth István városi főjegyzőt nevezte ki. Ennek a vérbíróságnak az lenne kötelessége, hogy a lapok szerkesztőit vallassa ki arra nézve, hogy micsoda híreik vannak a városházáról. Szóval a polgármesteri hivatal szerepet akar cserélni a sajtóval. Eddig ugyanis az egész világon úgy van divatban, hogy a városi hatóságok informálják a lapokat. Havranak polgármesteré az érdem, hogy e sablont sarokba dobta s a maga kényelmére úgy szándékozik jövőre megfordítani a dolgot, hogy ezután a lapok szerkesztői fogják informálni polgármesteri hivatalt. Ne hogy azt higgye valaki, hogy ez információk a keleti kérdésre vonatkoznak. A polgármestert ez nem érdekli, de annál kíváncsiabb, hogy saját hivatalában mi történik és bármilyen hihetetlenül hangozzék is, *est a lapok szerkesztőitől akarja megtudni.*

Csak hogy e mulatságos helyesere révén igen kellemetlen változtatást hoz be az eddigi szokásokban. Mi ugyanis, — már a meddig ez szabad volt — magunk mentünk a városi ügyeket megkérdéni a polgármesteri hivatalba. A polgármester azonban érdeklődését úgy akarja kielégíteni, hogy a lapok szerkesztőit rendeli maga elé. Nos, hát nem operettebe illő helyzet ez?

Ezt a szándékát pedig a városi főjegyző, a következő történelmi nevezetességű leiratban tudatja szerkesztőnkkel:

Tekintetes szerkesztő ur!

Hivatalos tisztelettel felkérem, legyen szives holnap, azaz márczius 16-án d. u. 2 órákor hivatalos helyiségemben kihallgatás végett megjelenni.

Sz.-Fejérvár, 1897. márczius 15.

Tóth István,
főjegyző.

A többi lapok szerkesztői is hasonló idézet kaptak. Tóth Arthurt a „Székesfehérvári Hírlap” szerkesztőjét reggel 8 órára, dr. Ráday Lajost a „Székesfehérvár és Vidéke” szerkesztőjét d. e. 10 órára idézték be. Ebből látható hogy milyen alapos vallatás alá akarták fogni a szerkesztőket, mert két órát számítottak

egynek-egynek a kihallgatására. Lapunk szerkesztőjétől különösen sokat remélt megtudni a polgármester, a mi természetes, miután szerkesztőnk *nyolcs hónapja van csak Székesfehérváron.* A polgármester lapunk szerkesztőjének kihallgatására három-négy órát szánhatott, mert csak így tudjuk, megérteni hogy már délután 2 órákor meg kellett volna jelenni a polgármester előtt, tehát oly időben, *a mikorra uri embereket nem szoktak megidézni.*

Ez idézet a nemzeti muzeumba fogjuk felküldeni, a hol bizonyosan meg fogják az utókor részére őrizni, mint a 19. század utolsó éveinek egyik legnagyobb ritkaságát.

Természetes azonban, hogy a polgármester tervezett, a lapok szerkesztői pedig végeztek. Elhatározták ugyanis, hogy a kihallgatásra nem mennek el, mert ha a városházán nem is lennének tisztában egész éven át a törvényekkel, azt jogosan meglehet még tőlük is várni, hogy legalább márczius 15-én emlékezzenek a sajtótörvényre, a melynek értelmében a szerkesztők az általuk irottakért *egyedül és kizárólag sajtóbírósgáznak felelősek.*

A polgármesternek a sajtó szabadság ellen intézett merényletét tehát visszautasítjuk, és elvárjuk, hogy hasonló kísérletet többé nem fog tenni.

*

A vihar különben úgy látszik nagyon megingatta a polgármester alatt talajt, mert e harcias kirohanás közben sorra járja a város befolyásosabb embereit kérve őket, hogy ne csináljanak most neki olyan kellemetlenséget, hogy távozni legyen kénytelen. Őt év mulva elmegy a maga jószántából. Az a szándéka ugyanis, hogy öt év mulva föllép képviselő jelöltnek Székesfehérváron. Számít rá, hogy még politikai ellenfelei is reá szavaznak, csak hogy megszabaduljanak tőle. És sűrűn hangoztatja politikai barátai előtt, hogy csak így lehet *Kalocsayt* s vele a függetlenségi-pártot megbuktatni. A szabadelvű párt hívei azonban nem hajlandók bevenni ezt a keserű orvosságot,

annál is inkább mert öt év hosszú idő s e mellett ott van háttérben annak lehetősége, hogy daczóra az ügyes kombinációnak, Havranak mégis megbukik és marad továbbra is helyén.

*

Jellemző, nem annyira a törvényhatósági bizottságra, a melyet mi egész másnak tartunk, mint inkább a polgármester önbizalmára, az a nyilatkozat, a melyet a napokban egyik bizalmasa előtt tett. A bizottsági tagok állásfoglalásáról volt szó, a midőn a polgármester a következőket mondotta:

— Nem félek, ismerem jól az embereket, különösen pedig a magam embereit. Magam fogom felkérni egyik vagy másik ellenzéki férfit, hogy interpelláljon meg a városi dolgokban, a mely interpellációban legyen kiméletlen az egész tisztviselői karral, különösen pedig a rendőrséggel szemben, — csak engem ne keverjen a dologba. Én aztán kivágok egy fulmináns beszédet, magam is erősen kikelek a tisztviselők, s főképpen a rendőrség ellen. Tartok olyan erkölcsi prédikációt, hogy megfognak élemezni érte. Ha nem, akkor elkialtóm magamat: „Van-e ebben a teremben, a kinek kifogása van ellenem!” Ez biztosan megteszi a kívánt hatást s nem lesz senki, a ki ellenem felmerjen szóllalni és ha mindez nem elég, elküldöm Seidlt egy hónapi szabadságra, s megígérem, hogy ez idő alatt én magam fogom vaskézrel megrendszabályozni a rendőrséget. Sőt ha látom, hogy nagy az elégtelenség, elejtem Seidlt. Magam azonban maradok.

A polgármester azt hiszik azzal a terével is úgy fog járni, mint a szerkesztők eleni szeniális tervével, s a városi bizottság erélye éppen úgy mint a szerkesztők, más mederbe terelik a megoldást. A polgármester tervez, a városi bizottság végez.

*

A fővárosi lapok kivétel nélkül kemény szavakkal utasítják vissza a polgármesternek a helybeli lapok szerkesztői, illetve a sajtószabadság ellen intézett merényletét. Közöljük

vány napsugár, s fénye nyomán, perczre derű kél a parti vidékre; érnünk vagy negyven alagutat, Monte Carlónál ólomesó váltja fel a záport, a monacoi sziklakirályság ködbe vesz el, Nizzában meg hóvizatar szele közt jutok el hotelembé. Hogy az Appennineken téli világ járt, hagyján, de hogy azok a dermesztő pelyhek a „Virágváros” se kimélték: az szívembe nyúlt.

A hotelt tömve találtam, s egy rideg északi zugba helyeztek el. A kandalló lángjához kuporodtam, de míg a lábam melegedett, borzongott a gerinczem. A szalonban kerestem menedéket, de nem voltam képes magamhoz jönni vaczogó alakjai közt, míg végre eszembe jutott a téli kert, a melynek öt év előtt kályhái voltak. Oda menekültem. Zsufolt helyiségben zene szólt, s mesterséges illatok keveréke rongtotta a léget. Kábultan az uttól, kábultan e fojtott levegőtől, meghuzódtam az egyik láng közelében, s játszadozó fényének nézésébe merültem; de Nizzában a kályhatiz is épp oly csalékonnyan kápráztató, mint az élő környezet. Meg van a csilláma, de nem tud melegíteni. Álmodozó hangulat vett rajtam erőt, s visszavágyódtam abba a tirolai kis fészekbe, a honnét nyugtalan idegeim révén kerültem ide; eszembe jutott keletnek tekvő ablakom, s a reggeli fény, mely egy havas hegy mögül, ragyogón bukkant ki naponta, s első derűjével hozzám beköszöntött. Frissítő tanya volt az a hegyi katlan. Éjszaka fagy járt, szélmentes idővel; nappal meg a völgynek szőlői fülé, folt nélküli égből aradt a verőfény.

A zene könnyűd hangja ébresztett föl álmodozásomból. A Traviata bordala hangzott, s élénkebb suhogás kelt nyomban utána; aztán

meg a Carmen dala járta, s oly behelzögően rezgett a hűrokból, hogy szinte beszédessé lett a kertnek egy-egy kis zuga. A szemek játékból hallani véltem e zsongást: „Ha nem szeretsz szeretlek én, s ha én szeretlek, jól vigyázz.” Fázni, persze nem fázott itt többé senki se, sőt még az a kis Amor-szobor is mintha derültebben mosolygott volna sanda szemével, a pálmák zöldje közül.

Éledni kezdtem kissé magam is. Fásultságom engedett, látásom elvesztette homályát, s úgy találtam, hogy öt ó a, ebben a kertben nincsen semmi változás. Még a társaság is ugyanaz. Lassanként fölismergetem régi alakjaimat, s észre veszem, hogy hibát követtem el. Ezek megfiatalodtak. Üdvözlöm az egyiket, a ki nagyon egyenes tartással halad előttem. Őt év előtt a végzett gavallérok törődött mintaképe volt, most bizonyos rátartó merészséggel tart egyszerű szemlét.

— Jó napot uram! szólított meg őt. Nagy ideje nem láttam Önt.

— Hogy-hogy kedvesem? Hisz tegnap találkoztunk.

— Hol Uram? kérdezem meglepetve.

— Monte-Carlóban, a rouettenél.

— Az lehetetlen! Őt év óta nem voltam a Revierán.

— Nekem úgy rémlik, hogy tegnap volt.

— Nem értem önt Uram!

— Feledni a multat, nem nézni előre, s élni a percznek — mottóm.

— És receptje?

— A mámor.

Folytatni akartam az eszmecsere, mert ez az ember bölcs bolondnak látszott; de két illatos arcz gyakorlati mosolyára, egy fejbiz-

centzéssel, ott hagyott. A „Lili” életbiztosított bárója jutott eszembe, a ki napról-napra ifjodik. E fajta rouéktól nyüzsg a téli kert.

Fullasztott a levegő. Vágytam ki belőle. Oly tömve volt a kert, hogy pardon-kérés nélkül mozdulni se lehetett. De a zene, az illat, a bűgás — a nizzai fásultak ozojja — megtette hatását, s a hóviharról nem tudott itt többé senki se. Lázás élet-féle csillámlott a szemekből — félre nem ismerhető lobbanás — csak a kert fái búsulnak. Csüggetegül hajlott le a földre a pálmalevél, a fü zöldje fakóba vegyült, s a cyclamen bájos illatát elnyomta a búdulatos lég.

Siettem kifelé, föllelegzeni Nizza telében. Künn siri csend uralkodott. A Plase Masséna arczadjai kihaltak, hiányzott fonnyadt mosolyával a virágot áruoló leány, s nem futkosott, siketítő lármaájával a hírlapos ember. A téren néhány bérkoszt ember gubbaszkodott, fülig burkoltan, a bakján; néma, csendes volt minden körülöttem, s csak a tengerparthoz verődő hullámok távoli moraja hallatszott.

Sohasem fogom feledni ezt a nizzai beköszöntőt, s mindenkinek azt tanácsolom, hogy ne higgyen a Délnek. Az igazi téli nyomorság ott honol. Ithon, a zuzmara ellen, véd a szobák egyenletes melege: ott nincs hova lenni, ha zord az idő. Megérkezésem első három napján, prémes feliltóm révén irigyeltek. Mindig furdal a bensőm, hogy hálátlan lehettem hozzá gondolatban is. Mikor Tyrolból, verőfényes éggel, a citromok honába indult, megvillant bennem a válság, de most igazságot szolgáltat nekik, s Berangerrel azt tartom, hogy „Ne váljunk el mi, jó öreg barát!”

a következő lapok közleményeit, melyek egyúttal a városi állapotok kérelmelhetetlen elítélését is rejtik magukban.

A „Budapesti Hírlap“ a következőket írja:

— A megtámadott sajtószabadság. Sz. Fehérvárról jelentik nekünk, hogy az odavaló városi hatóság igen különös módon akarja megrendszabályozni a lokális sajtót, amely szembeáll a városi hatóság uralkodó érdekszövevényével s föltárta régi és új büneit. A polgárság mindenben igazat ad lapjainak. A közigazgatási bizottság ülésén maga a királyi ügyész is kemény vádakkal illette a minap a város adminisztrációját, különösen pedig a rendőrséget. Az újságok voltaképpen csak akkor kezdték a város háza szellőztetését, a mikor a királyi ügyész vádjai elhangzottak. A múlt héten ezért Seidel Lajos főkapitány a tóvárosi olvasókör egész üri társasága előtt durva szavakkal támadta meg a Székesfehérvári Hírlap szerkesztőjét, Tóth Arturt, a ki anyagi függetlensége és előkelő társadalmi pozíciója révén abban a szerencsés helyzetben van, hogy megírhat mindent, a mit akar. A dologból akkor vértelen párbaj lett. A másik két újság, a kormánypárti Székesfehérvár és Vidéke, meg a néppárt hivatalos lapja, a Fejermegyei Napló, szolidaritást vállalt a függetlenségi „Székesfehérvári Hírlap“-al s azóta egyesült erővel szapulják a városi hatóságot. A város urai már most elakurják hallgattatni a sajtót s ad auidendum círálták külön külön a három újságszerkesztőt. Tegnap ugyanis ilyen levelet kapott mindegyik szerkesztő a városi hatóságról:

Tekintetes szerkesztő ur!

Hivatalos tisztelettel fölkérem, legyen szives holnap, azaz: március 16-án . . . órákor hivatalos helyiségemben kihallgatás végett megjelenni. Sz. Fehérvár, 1897. március 15.

Tóth István,
főjegyző.

Természetes, hogy egyikök sem ment el a kihallgatásra, hanem megállapodtak abban, hogy még nagyobb elszántsággal vívják esztendő harczukat. A fejevári hármasszövetségnek erős támasza a város egyik legelőkelőbb polgára, Ráday Lajos dr. úgyvéd, a ki ideális lelkesedésből vállalta el nemrég a kormánypárti újság szerkesztését, de belefáradt az olyan dolgok sajtúgészésébe, a miket szépitgetni és mentgetni nem lehet.

Az „Alkotmány“ egész cikket szentel ez esetnek, a következőket írva:

Inquiszió a sajtó ellen.

Március 15-én a sajtószabadság emléknappján valóban pártját rikkító merényletet intézett a székesfehérvári polgármester az ottani sajtó ellen. Az eset előzményei a következők:

A székesfehérvári lapok hetek óta cikkeznek az ottani városi hatóság elkövetett visszaéléseiről s a rendőrség botrányos állapotairól. A polgárság körében a leleplezések folytán rendkívül nagy az izgalom s általános az óhaj, hogy úgy a polgármester, mint a főkapitány vályék meg állásától, mint a kik első sorban hibásak a jelenlegi állapotokért. Miután pedig a városnak még most sincs főispánja, mind sürgetőbben hangzik fel a polgárság kívánsága, hogy a belügyminiszter küldjön le egy miniszteri biztost az itten uralgó állapotok megvizsgálására, mert azok már tarthatatlanok.

Növelte az általános zavart és elkeseredést az, hogy a főkapitány a napokban Tóth Arthur lap szerkesztőt egy cikke miatt durván megtámadta, a melyet mint írtak is, a nevezett lap szerkesztő erőlesen meg is torolt, sőt az ügyből kifolyólag párbajt is vívott a főkapitánnyal. Ez a támadás nemcsak a közönséget keserítette el végleg, de a lapok is heves támadást intéztek a városi intézők ellen, a kik a sajtó terrorizálásával akarnak az állapotokon segíteni.

Márc. 15-én a polgármester utólráhetlen bölcsessége páratlan módját eszelte ki a sajtó megrendszabályozásának. Délelőtt összehívatta az egész városi tisztviselői kart és kemény szavakkal lehordotta őket azért, hogy a lapokat

az ottani dolgokról informálják. Egyben a legszigorúbban megtiltotta, hogy közülök bárki is a sajtóval bármint összeköttetést tartson fen és bármint adatot bocssáson a sajtó rendelkezésére. Megbizta azután a polgármester Tóth István városi főjegyzőt, hogy a lapok szerkesztőit vallassa ki, arra nézve, hogy mit tudnak és minő adatokkal rendelkeznek a városi visszaélésekre vonatkozólag? Ennek a polgármesteri ukáznak a következő idézés lett az eredménye, a melyet mind a három helybeli lapszerkesztőnek 15-én délelőtt kézbesítettek.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Hivatalos tisztelettel felkérem legyen szives holnap azaz: március 16-án . . . órákor hivatalos helyiségemben kihallgatás végett megjelenni.

Székesfehérvár, 1897. március 15.

Tóth István,
főjegyző.

Hogy a polgármesteri hivatalban alapos inquiszióknak akarták a szerkesztőket kitenni, az kitűnik abból, hogy Tóth Arthur szerkesztőt reggel 8 órára, Ráday Lajos dr. szerkesztőt délelőtt 10 órára, Németh Ödön szerkesztőt pedig, a ki lapjában legerélyesebben szólalt fel, délután 2 órára idézték. Így tehát a székesfehérvári polgármesteri hivatal a tegnapi egész napot a lapszerkesztők vallatására akarta felhasználni, a melynek során valószínűleg az összes kintő szerek is alkalmazásba vétettek volna.

A lapszerkesztők tegnap délután értekezletet tartottak, a melyen felháborodva tárgyalták a polgármesternek a sajtószabadság ellen intézett merényletét s elhatározták, hogy az idézésnek nem tesznek eleget és nem jelennek meg a polgármesteri hivatalban, miután ők kizárólag a sajtóbiróságunk tartoznak felelősséggel.

Egyben elhatározták, hogy lapjaikban a leghatározottabban vissza fogják utasítani a sajtószabadság ellen intézett merényletet. A polgárságot a polgármesternek ez az újabb stiklje még jobban felingerelte, úgy hogy évtizedek óta nem volt a város oly izgalom központja, mint most.

Az „Egyetértés“ így ír:

— Önkénykedés a sajtóval. Szinte hihetetlen, hogy március 15-én, mikor az egész nemzet osztatlan lelkesedéssel ünnepelte a szabad sajtó kimondásának évfordulóját, Székesfehérvárott — mint nekünk írják — azon tanácskoztak az oda való lapszerkesztők, hogy miképpen védelmezzék meg a sajtó jogát egy önkénykedő polgármesterrel szemben. A „Székesfehérvár és Vidéke“ az oda való rendőrség kebelében lappangó bajokról adott tudósítást s a többi két lap szintén föltárta a közönség előtt a bajokat, Havranek József polgármestert és Seidel Lajos főkapitányt tényleg felelősé első sorban a botrányos állapotokért. Növelte az általános zavart és fejetlenségét, hogy a városnak egy fél év óta nincs főispánja s így most a városban Havranek polgármester teljhatalmu intéző. A polgárság ez okból már mozgalmat is indított, hogy a belügyminisztertől egy erélyes miniszteri biztost kérnek a városi ügyek megvizsgálására. Az elkeredést fokozta, hogy a város intézői a bajok orvoslása helyett a sajtót akarták terrorizálni. Seidel főkapitány ugyanis Tóth Arthur lap szerkesztőt az egyik kaszinó helyiségében inzultálta, melynek párbaj lett a következménye. Jóllehet a párbajban egyik fél sem sebesült meg, a közönség rendkívül felháborodott a durva inzultuson, s a lapok pedig rendkívül hevesen tiltakoztak a sajtó jogos kritikájának szándékolt elnyomásáért. Március 15-én Havranek polgármester délelőtt az összes városi hivatalnokokat összegyűjtötte a tanásterembe a hol keményhangon megtiltotta, hogy a lapoknak a városi ügyekről információkat adjanak. Ez azonban a sajtóval szemben csak az első lépés volt. Havranek József polgármester ugyanis bizottságot nevezett ki Tóth István városi főjegyző elnöke alatt, a melynek kötelességévé tette, hogy a helyi lapok szerkesztőit vallassa ki, hogy honnan és mi utonszerették adataikat, s hogy minő adatokkal rendelkeznek még, a lapjaikban említeteken kívül. Ez a statáriális

biróság még tegnap március 15-én megidézte az összes lapok szerkesztőit, a mi ellen természetesen ezek a legerélyesebben tiltakoztak a sajtó terrorizálását látván a dologban. És kijelentették, hogy az idézésnek nem tesznek eleget. Elhatározták továbbá, hogy a Budapesti Újságíró Egyesülethez fordulnak orvoslásért, ha ez eset még egyszer ismétlődik.

A „Pesti Hírlap“ a következőkép kommentálja az esetet:

— Abczug sajtószabadság! Mióta a kormány is foglalkozik azzal, hogy a sajtószabadságon szorítson egyet, s miután néhány járásbíró sajtóügyben is illetékesnek mondta ki magát, azóta boldog-boldogtalan kísérletet tesz arra, hogy rugjon egyet a sajtószabadságon. Csöndes kis rendőrkapitányok és közigazgatási hivatalnokcskák is fenik fogukat, talán abban a nem annyira naiv, mint ostoba hitben, hogy ezzel a kormányt tesznek szolgálatot. Ilyenforma fogfenes és kirohanás történt most az egyik esti lap értesülése szerint Székesfehérváron, a hol a helyi lapok szigorú kritikával illették a városi hatóságot. A bölcs hatóság a támadás folytán összeült s állítólag abban állapodott meg, hogy az újságírókra rájessz. Így történt aztán, hogy a szerkesztők ilyen tartalmu idézést kaptak: „Tekintetes szerkesztő ur! Hivatalos tisztelettel fölkérem, hogy legyen szives holnap, azaz március 16-án . . . órákor hivatalos helyiségemben kihallgatás végett megjelenni. Sz. Fehérvár, 1897. március 15. Tóth István, főjegyző.“ A megidézett urak persze nem mentek el a kihallgatásra s így talán még az is megeshetik, hogy Tóth István főjegyző ur elővezetésüket fogja elrendelni.

A „Hazánk“ a nemzeti pártnak kitönően szerkesztett lapja a következő kérelmelhetetlen igazságokat írja a Székesfehérvári állapotokról:

— A székesfehérvári botrányok. Fenekestül felfordult állapotok uralkodnak most Székesfehérvárott, a hol a helyi sajtó érdeme szerint elítélte a városi hivatalok rendtelenségeit, különösen pedig a rendőrség mizériáit. Polgármester és főkapitány nagy haragra gyuladtak az igazságok kritika miatt, Seidel rendőrkapitánynak pedig, mint azt már megirtuk, párbaja is volt Tóth Arthur lapszerkesztővel. A két jeles városi tisztviselő állása azonban napról-napra tarthatatlanabbá válik, mert semmit sem tesznek, hogy vége szakadjon a botrányoknak. Mi több, a polgármester éktelen haragjában megfélemleni akarta a székesfehérvári sajtót, mert ez a visszaélésekről, mulasztásokról felderítette a leplet. Mint székesfehérvári levelezőnk jelenti, elsőb megtiltotta a városi tisztviselőket, hogy újságíróval szóba álljanak, aztán megbizta Tóth István városi főjegyzőt, hogy állítsa elő a lapok szerkesztőit s kérdezze ki őket adataikról. A főjegyző pedig a következő hivatalos dokumentummal tett eleget az öntelt és haragos polgármester rendelkezésnek:

Tekintetes Szerkesztő ur!

Hivatalos tisztelettel felkérem, legyen szives holnap azaz: március 16-án . . . órákor hivatalos helyiségemben kihallgatás végett megjelenni.

Székesfehérvár, 1897. március 15.

Tóth István
főjegyző.

Az idézés természetesen megbotránkoztatta a székesfehérvári szerkesztőket, a kik egyáltalán nem látták be, hogy milyen jogon botrányozták őket a főjegyző ur maga elé csúfolni. Pedig a polgármester és főjegyző egész komolyan fogták föl sértő eljárásukat, mert már a kereszt-kérdésekre is előkészültek, a melyekkel majd a vallatásnál zavarba hozzák a szerkesztőket. Még időt is hagytak a „kihallgatás“-ra. Tóth Arthur szerkesztőt délelőtti 8 órára, dr. Ráday Lajost délelőtti 10 órára, Németh Ödön szerkesztőt pedig délutáni 2 órára idéztette meg a városi főjegyző, hogy az egész napon át legyen idejük a vallatásra. A három lapszerkesztő azonban azt határozta, hogy nem jelenik meg a

főjegyző ukázára, a polgármester forduljon a sajtóhoz, ha azt hiszi, hogy igazságta-
lanul ártak el vele szemben, de ne provokálja
őket ilyen kihívó és sértő módon, hozzá meg ép-
pen márczius 15-én, a sajtószabadság ünne-
pnapján. Ebből is kitűnik, hogy a polgármester
teljesen képtelen állásának betöltésére s a város
lakosságának egyértelmű óhaját, hogy mondjon
le, mert másképpen lehetetlenség, hogy a felidézett
savart és rendelleniséget, a melyeket a polgármes-
ter okozott, valaha is megszüntessék.

Márczius idusa.

Negyvenkilenc éve már annak! Volt egy
tavasz, — ki ne tudna róla? — tavasz, amely-
nek fénye, melege új életet fakasztott az el-
csüggedt szívekben. Volt egy tavasz, egy várva-
várt tavasz, a hosszú, dermesztő tél fagyva után,
midőn bimbók, majd virágok fakadtak minden
honfi kebelén: a szabadságserzetet lángoló rózsái.
Volt egy tavasz, melynek nyomdokán nagy
virhar tombolt s azután egy szebb jövőndőre
virradt a magyar.

Negyvenkilenc éve már ennek a tavasz-
nak! Sok vér folyt, a szomjas föld pedig el-
nyelte, a szőke fudros Duna pedig tova vitte,
épp úgy, mint elvitte a szép eszméket: a szabadság,
testvériség, egyenlőség. Azóta ezek szába
vannak tiporva.

A hazafias, érző szív nemzeti ünneppé
tette a magyar szabadság, szabadsajtó felvir-
radásának napját, márczius 15-ét, mely napon,
mint nyemből kiált szava, hangzott végig az
országban s visszaverték a Kárpátok magas
bércei: „Talpra magyar!”

Az országban mindenfelé megünnepik ezt
a napot. Székesfejervár nazafias közönsége s a
jövő reménye: az ifjuság sem maradt hátra,
hanem kivette a maga részét, melyről az alá-
biakban számolunk be.

A függetlenségi kör.

Legelső, melynek ünnepélyéről számolunk
be a függetlenségi kör. Nem mintha ezen kör-
nek kiváltképpen ünnepelni kellene, mert hiszen
ezen napot mindenki, ha magyar ember, szívből
üdvözi mindig. A kör az ünnepélyt, mely 14-én
este folyt le a saját helyiségükben tartotta
meg. Alig férték el az ünnepelő a teremben,
hogy lelkesedésüknek nyilvános jelét adják
Az ünnepély megnyitása gyanánt a Rákóczy
induló hangzott, melyet a polgári dalkör adott
elő. Ezt követte dr. Sára Gyula elnök beszéde,
melynek lelkesítő hatása valóságos lázba hozta
a jelenvölteket. A szép nap emlékét ecsetelte.
Azután Kalocsay Alán országgyűlési képviselők
emelkedett hangja remek szép beszé-
dében örömmel tapasztalja, hogy a polgárság
pártkülönbség nélkül jelent meg oly nagy
számban. A beszéd után, melyet — lelkes éljen-
zések kísérték — a dalárda szívrehatóan éne-
kelte „Isten áld meg a magyart.” Ezután Hoffer
Lajos a kör főjegyzője olvasott fel szépen s
lelkesítően kidolgozva márcziusi napokról. A
jelenvöltek nagy része ezután — mintegy 140.
— vacsorához ültek, mely alatt dr. Sára
Gyula szép toasztal köszöntötte fel Kalocsay
Alánt, ki viszont őt s a polgárságot élte.

A tóvárosi olvasókör.

A tóvárosi olvasókör szintén 14-én este
ülte meg márczius 15-ike emlékét. Társas va-
csozót adott a kör, melyen 55—60-an vettek
részt. Az első felköszöntőt a vacsora alatt
Kenessey Gyula a kör igazgatója mondotta,
kezében az ezüst billikonnal, melyet a kör ün-
nepélyes napokra készítetett. A vacsora alatt
még számos toaszt hangzott el. A társaság
vidám hangulatban virradt át az ünnepelő
napra.

A palotavárosi Olvasókör.

Lelkes hangulatban, mintegy 120-an vettek
részt a palotavárosi Olvasókör 14-én este tar-
tott társas estélyén, mely a szabadságserzetet
nagy napjának megünnepelésére volt rendezve.
Az estélyt Székely Antal elnök nyitotta meg,
lelkes szavakkal üdvözölte a megjeleneket. Az
ünnepi beszédet Gáncs Jenő aelnök mondotta,

melynek lelkesítő hatása az éljenzésekben nyil-
vánult, melyek minduntalan megakasztották a
szónokot beszédében.

A főgymnasium ünnepe.

Az ifjuság, melynek keblét leginkább
szokta a hazafias hangulat megragadni, nem
maradt el a polgárság mögött, hanem méltó
jelét igyekszik adni hazaszerető érzelmeinek.
A főgymnasium márcz. 20-án rendezt szép ün-
nepélyt a tanintézet dísztermében, mely iránt
városszerete nagy az érdeklődés.

A főreáliskola ünnepe.

A székesfejervári állami főreáliskola ifju-
sága sikerült ünnepélyvel adott hazafias érzü-
letének kifejezését. Hétfőn déltűn 2 órakor
tartott ünnepélyt, melynek műsora a követ-
kező volt. Az ifjuság a „Szózat” éneklésével
nyitotta meg az ünnepélyt, utána Schvartz
Endre VIII. oszt. tan. tartott beszédet, majd
Arva József VIII. o. tan. szavalta el a „Nem-
zeti dal” című költeményt. Lövinger Aladár
VIII. o. t. olvasott fel ezután a szabadság-
harczról, melyet az ifjuság éneke követett.
Ezután többen előadták Pinter Kálmán „Mult
és jelen” cz. drámai költeményét, mely az ün-
nepély legsikerültebb része volt. Az ünnepély
a „Marseillaise” éneklésével véget ért.

HIREK.

— A győri ünnep. Megyés püspökünk,
dr. Steiner Fülöp hétfőn délelőtt Győrbe utazott,
hogy részt vegyen az ott tartott egyházi ün-
nepélyen, mely egy szűz Mária kegy-kép 200
éves emlékére volt rendezve. A kegyképet Ír-
honból hozta Walther, irhoni püspök, mikor ott
a katolikusok ellen nagy fildőzés volt 1697-ben.
Ezen képet mentette meg csak Walther püspök
s midőn Győrben elhelyezte a képet, a szűz
Mária szemei nagy néptömeg láttára könyeztek,
mikor a legerősebb volt az üldözés a katoliku-
sok ellen. — Dr. Steiner Fülöp megyés püspök
ma délelőtt Győről Budapestre ment, hol részt
vesz a holnap megtartandó szent-István-társulati
közgyűlésen.

— Zászlószentelés. A felsővárosi föld-
mives gazdák társulata egy gyönyörű új fekete
zászlót szerzett be a társulat részére, melyet
márczius 14-én szentelt fel s adott át a köz-
használatnak Tamás Vilmos felsővárosi plebános.

— Közgyűlés. Székesfejervár törvény-
hatósága márczius hó 29-én közgyűlést tart
Havranek József polgármester elnökiete mellett,
mely közgyűlés előre láthatólag igen érdekes
lesz.

— III. Béla király és neje hamvai.
Török Aurél egyetemi tanár egy brosúrt bo-
csátott ki, a melyben kéri a képviselőházat,
hogy akadályozzák meg, miszerint III-ik Béla
királyunk és nejének hamvai, a Mátyás temp-
lom kriptájába temetessenek el. Erre a brosúrra
vonatközlő az A—ny mai száma a következ-
zőket írja:

„Igaz van teljesen a professzor urnak,
a mikor kifogást emel az említett krypta ellen.
A nemzetnek eme drága ereklyéi részére tu-
lajdonképen nem is a fővárosban kell helyet
készíteni, hanem az ország ősi koronázó váro-
sában, Székesfejervárott. Hisz ott pihentek a
régii bazilika sirboltjában évszázadok óta a
dicső királyi hamvak, onnét hozták el azokat
megvizsgálás céljából a fővárosba, a hol elég
profán módon méregették, tapogatták a szent
nemzeti ereklyéket, akár csak valami makroke-
falusz koponyát, — s itt tartották hosszú időn
keresztül teljes tiszteletlenségben minden ke-
gyelet nélkül. Ezért Székesfejervár városának
kell első sorban pirulnia. Nem tudta már régen
visszakövetelni drága ereklyét a nemes város?!
Avagy nem tartaná talán dicsőségnek, hogy
ott pihenjenek ősi földön, ősi falak közt a

honalapító Árpád-ház királyai közül reánk
maradt egyedüli testereklyék?! Régen mozgal-
mat kellett volna indítani Székesfejervár vá-
rosának arra nézve, hogy ott mauzoleum épít-
tessék az ereklyék számára. És lehet-e jobb
helyet találni a mauzoleum részére az ősi bá-
tyáktól környékezett püspöki palotai kertnél,
a melynek helyén hajdanta dicső királyaink
temetkezési helye, a híres bazilika állott?!”

Bizony igaz. De hát a mi városházánkon
minderre van idejők, többek között a sajtótör-
vény revidálására is, csak arra nem amire
kellene. A legnélkülözhetetlenebb kérdések is
eliszaposodnak nálunk, s hogyan reméljük ilyen
körülmények között mi azt, hogy ilyen nemes
ideát itt nálunk felkaroljanak!

— Egyházmegyei hírek. Kostyelik Ferenc
kálódi segéd-lelkész ugyanazon minőségben
Ráczevőre helyeztetett át; helyébe ideiglene-
sen Bognár Imre veszprémi egyházmegyei ál-
dozár küldetett. Ráczevőről Holesky Agoston
segéd-lelkész Tököltre; Aczél Lajos sárkereszturi
segéd-lelkész Alsó-Alapra plebános helyettes-
nek; Brtoun Ferenc volt alsó-alapi adminis-
trátor pedig Sárkereszturra helyeztetett át
segéd-lelkésznek.

— Felakasztotta magát. A rossz utra
tért Baráthy Imre, velegi jómódu szülők 18 éves
gyermeké. Lopásért vádolták a moóri járás-
bírósg előtt. Midőn a csendőrök elkisérték
Velegről, már akkor meg akart válni az élettől,
mert nem tudta legyőzni kleptomániáját, mely
betegségében mindent elcsent, a mihez hozzá-
fért. A moóri járásbírósg előtt márczius 10-én
lett volna a fiú ügyének tárgyalása, azonban
ő megugrott s éjjel hazatért szüleihez, de a
szobába nem mert bemenni, hanem a kamrába
ment, hol elkeseredésében felakasztotta magát.
Mire szülei tettét észrevették, a fiú már halott
volt.

— A részegség áldozata. Kerkuska Mi-
hály pázmándi lakos a k.-nyéki hetivásárról
menvén haza, az országuton találkozott Nagy
József szintén pázmándi lakossal, a ki kocsi-
val hajtott haza. Kerkuska megkérte Nagy Józsefet,
hogy engedje meg a hetivásáron vett disznóját
feltenni a kocsira, s hogy ő is felülhessen.
Nagy József engedett a kérésnek s felvette
Kerkuskát, aki ezen szivességért az uton egy
korcsmába pálnkát fizetett. A pálnkától aztán
mindketten alaposan berugtak. Nagy valamivel
józanabb volt, azért megfordította az ülést
mikor utnak indultak, hogy le ne eshessen
Kerkuska. Azonban az mégis leesett az uton,
ugy hogy Nagy észre sem vette. Alig ment
egy darabig tovább a kocsi a disznó is leesett
meg Nagy József is, a ló pedig a kocsi-
val megállt. Az arra járók találták a földön fekvő
őket, Nagynak nem lett semmi baja, azonban
Kerkuska néhány óra mulva agyarázkódásban
meghalt.

— Hangverseny. Az első székesfejervári
betegsegélyző-egylet javára márczius 13-án
szombaton este a „Magyar Király” szálloda
termeiben hangverseny tartatott, melyen nagy-
számu közönség volt jelen. A hangverseny mű-
sorának első pontja gyanánt Magyar népdal
nyitást játszották hegedűn zongora kísérettel
Hirschler Jenő és Feldman Béla. Ezután Var-
sányi Irén, a budapesti vizsginház tagja ját-
szotta el a „Bál után” című magánjelenetet. Herczeg Adél zongorán
szép sikerrel játszotta el Chopin Tautassé
Impromptuját cismolban. Glück József Jókai
Mór szép költeményét „A munkácsi rab”-ot
szavalta el. A hangverseny befejeztül pedig
Tollagi Adolf, a népszínház művésze tréfás
népdal egyveleget adott erő művészi erővel.

— Tolvaj gyermekek. Romlott erkölcsű
gyermekök viszik egy idő óta Székesfejerváron
rendszeresen tolvajlásukat. A rendőrség kis-
koruk miatt nem büntethette őket s a javító-

intézetbe sem helyezhette el, mert nincs hely. Szombaton, márczius 13-án ismét tetten értek három ilyen fiatal tolvajt, *Szentes Lajos, Kunkor József és Horváth János* személyében, kik a vasuti raktárnál egy hordóban levő sürgönykapocokat detszámalgatták erősen. A hiány 40—50 kilót tett ki, melynek csak egy kis részét lopták el ezek s így a rendőrség kutatni kezdte a nagyobb rész eltovajlóját s sikerült is elfogni *Németh Károlyban*, ki bevallotta tettét.

— **Eltint szerelmek.** A budapesti rendőrség országosan körözött *Baummann Ferenc* vasuti tisztképző-tanfolyamhallgatót, a ki sz. fejevári illetőségű s itt már fiatal kora daczára is a magasabb családi műveletekben jártas vallért játszott. Miután számléinek egy 200 frtos takarékpénztári könyvét ellopta, a mult év nyarán otthagya az itteni vasutállomást s szépen elutazott a színésznők után Siófokra. Most vetődött fel neve a „Rendőri Közlöny”-ben. Együtt kövözik egy *Jásai Irén* nevű könyvelőnővel, kibe szerelmes volt s együtt szöktek meg Budapestről, otthagya szép summa tartozást.

— **Tyúktolvaj cigányok.** — Szegény morék már megunták azt a sok disznóhúst, melyet az utóbbi időben a sertésvesz volt szives számukra szerezni. Már valami más finom hús-falatot is szeretnének emni, különösen finom, fiatal husu csirkék iránt táplálnak nagy rokonszenvet. Legalább ezt lehet következtetni abból, hogy *Vidi Ferenc*, polgári lakosnak szombaton éjjel 22 darab tyúkját és 1 darab kakasát lopták el ismeretlen tettesek, kik a gyanu szerint kóborló cigányok voltak.

— **Tolvaj rokon.** Még a rokoni kötelék sem sem tudta *Szombat János* szabadbattyányi fiatal suhancot meggátolni abban, hogy enyves kézzel ne nyuljon sógorának, *Kiss Jánosnak* pénzéhez. Hétfőn, márczius 15-én lassan besompolygott Szombat a sógora szobájába s midőn látta, hogy most nem figyelte meg senki, egy vasdarabbal felfeszítette az asztalfőkját s onnan kilopott 6 forintot. A pénzzel zsebében egyenesen a koresmába ment, a hol egy krajczárig elkártyázta a lopott pénzt. A suhancot kérdőre vonták a pénz hol szerzése felől, míg végre csak bevallotta tettét.

— **Nyugdíjazott tanító.** Szép kitüntetés érte *Reinhold József* göbulyjárás tanitót most, midőn 37 évi tanítói működése után nyugdíjba tért. A vármegye közigazgatási bizottsága nevében *Hussár Agoston* alispán a legújabb elismerését fejezte ki a derék tanítónak áldásos működéséért.

— **Kegyetlen apa.** *Nabics Gyula* székesfejevári lakost a rendőrség 1 napra ítélte el, mert kis gyermekét mindig kegyetlenül veri bármi kis haszontalan tettért. A feljelentést ellene a szomszédai adták, kik már megsokalták a lelketlen apa tetteit.

— **Állat az emberben.** A legundokabb bűnök egyikét követte el *Molnár Lidia* cselédleány. Roskevetz Imre szabadbattyányi uradalmi főkértész kis fiát, a 6 éves Imrét fajtalan-sággal súlyos betegségbe ejtette. Midőn a betegség a gyermekben kiütött az állatias cselédleány megszokott, a csendőrség azonban 14-én elfogta *Polgárdin* őt s bekísérte az itteni ügyészséghez.

— **Az Ács-féle gyógytár sikere.** *Ács Albert* helybeli gyógyszerész készítményeiről már megemlékeztünk lapunkban. Most újabb az alábbi levelet közöljük, mely szintén a gyógyszerek kitinőségét igazolja: „Lajos-Mizse, 96. 26/IV. Tks. Gyógyszerész ur! A nekem orvosi kísérletezésre beküldött *Cascara-sagrada* labdacok *kitinően beváltak* és mondhatom, hogy egyes emésztési zavaroknál betegek részére a legmelegebben ajánlani fogom. Továbbá „*vas-mangan-peptonat*” praeparatúrával is teljesen megvagyok elégedve, *szinte kitinő hatása* vaspraeparatum. Kiváló hirtselettel *Dr. Faludi Lipót*.” — Lapunk hírdetési rovatára felhívjuk olvasóink figyelmét.

Irodalom és Művészet.

Színház.

Szombaton a színtársulat „Rika” operettet játszotta el, a mely szintén egyike volt a leg-sikerültebb előadásoknak. Ez alkalommal félig telt ház volt. Bonifác polgármester szerepét *Balogh Ferenc* igen sikerlően játszta. Az előadásnak természetesen *D. Vlád* Gizella adott ki mint *Rika* ragyogtatta magas művészetét. A rendezőnek figyelmébe ajánljuk, hogy máskor nézzen a karhölgyekre is, mert olyan lilom arcu cigányleányot *Fáraó* óta még senki sem látott. Ez ő szépségüknek egy kis barna festék se nem árt, se nem használ, de előmozdítja a színpadi illúziót. A többi szereplők közül *Jéték* kuccal kitüntek *Gergely Giza* (*Garella*), *Zoltán Ilon* (*Leonidasz*), *Nagy Vilma* (*Zebra*), *Arkos* Vilmos (*Leopád*), *Szabó József* (*Laczi*), és *Németh János* (*Rops*).

Vasárnap délutáni előadás „Ingyenélők” ment. A délutáni publikum igen jól mulatott. Ami pedig az egyes szereplőket illeti *Gergely Gizella* (*Kiss Sári*) és *Feleki Nelli* tüntek ki. Ugyszintén *Szabó József* is mint *Wurm* a „Csengő ércz” dalkör tagja ügyes komikummal játszott.

Este „Télen” népszínmű került színre nagyszámú közönség előtt, sikerült előadásban. *Vasa. Józsi* feleségét *Katalin D. Vlád* Gizella játszotta. Mint emlitettük sikerült előadás volt. Az egész környezet igyekezett összhangban lenni *Vlád* Gizával, ki bemutatva szerepében mindazon kiváló tulajdonokat, melyek minden bizonynyal a legrovidebb idő alatt mint a „Magyar színház” primadonnája, kedvenczévé válik a fővárosi közönségnek s előkelő helyet biztosítanak számára a magyar művészetben. A közönség egész kedvel nézte a mozdulataiban s beszédjében megnyilatkozó művészi erőt. *Vlád* (tíz) behelgő kedves hangját páratlanul értelmes beszédjét s szép külsejét nem fogja elfelejteni egyhamar a közönség. *Derék* igyekezettel álltak meg helyüket *Gergely Gizella* (*Anna*) és *Nagy Vilma* (*Bogárné*). *Balogh Ferenc* ügyesen értelmezte *Marczit* s oly kedves alakot tudott így brmutatni, hogy megállja helyét egy fővárosi színpadon is. *Gyárfás* jó hanganyagát mutatta be néhány énekkel, mint *Vasas Józsi*.

Hétfőn zónaelőadással szép közönség előtt 1848. márczius 15-ének emlékére három kisebb hazafias darabot adott elő a társulat. Elsőnek *Gyárfás* Odön szavalta el „Előre” című költeményt ügyes előadói képességgel. Ezt követte „*Árpád* ébredése” című drámai költemény *Vörösmartyótl*. Eme örök drámai erővel megírt szép költeményben mint főszerelő, *Arkos* Vilmos játszotta *Árpádot*, ki felkelt sirjából, hogy láthassa ezer éves nemzetét. Nemes ambícióval játszotta szerepét s így jól is felelt meg neki. Dicséretet érdemel ugyszintén *Gyárfás* Odön is, mint költő. A harmadik darab „*Zrinyi esküje*” volt. *Németh János* (*Zrinyi*), mint már ismert jó színész, hűen megfelelt várakozásunknak. *Feleki Nelli* (*Anna*) ezuttal utoljára játszott a színpadon, mert tegnap délután megvált a színtársulattól, hogy családi boldogsággal cserélje fel színésznői pályáját. Utoljára is dicséretesen megállta helyét s mondhatjuk, hogy benne a vidéki színészet egy jó tragikát vesztett el. A többi szereplők is megállták helyüket.

Keddén „*Brigitta*” francia operette került színre, kevés publikum előtt. Az újdonságok közé való ezen operette, de sohasem tudott valami nagy sikert elérni, mint több ilyen francia operette, melyek nem internacionális természetűek, hanem specialisan a párisi ízlés számára irattak. A mi a pikantériáért rajongó gall füleknél első rangú élvezet, az a mi izléseinket nem mindig elégti ki. Mi szép muzsikát várunk az operatettek, nem pedig complete szerű betéteket, melyeknek *Refreinje* a fordításban majd mindig elhalványodik. Ez a legújabb darabja *Rogernek*. A francia katona életet veszi a színpadra. Hogy pikáns mondásokban nem szükkölködik, talán fölösleges is külön megjegyezni hiszen francia operette. Méséje

elég élénk s egyes jelenetei sikerültek. *D. Vlád* *Giza* (*Brigitta*) ismét ragyogtatta művészetét. *Balogh István* a szokott ügyes komikumával játszott. *Szabó József* (*Bretegy*) szép játékkal dicséretet érdemel, ugyszintén *Arkos* Vilmos (*Kostel*) is, kinek rekedtségét nem vehetjük kifogásolhatónak, mert a közönségtől előadás előtt *Deréki* rendező által boocsánatot kért, a mikor *Deréki* azt is bejelentette, hogy *Gergely Giza* hirtelen betegsége miatt *Hortsenét* *Arkosiné* játssa, a ki meg is mutatta. Hogy ügyes színész. G—r.

VEGYESEK.

□ **A mulató királyné.** Most, a párisi operabálok évadján a „Journal” a következő „kiadatlant” anekdotát közli a szerencsétlen véget ért *Mária Antoinette* királynéről. A királyné nagyon szerette ezeket az álarcos bálokat és inkognitóban gyakran megjelent rajtuk. Férje: *XVI. Lajos* rossz szemmel nézte feleségének e kedvtelését és hogy kigyógyítsa az álarcos-bálok szenvedélyéből, meghagyta a színész *Dugazon*-nak, hogy a legközelebbi álarcos-bálon bizalmasokdjék egy kicsit a királynéval. A színész meg is fogadta a parancsot. Mihelyt a királyné belépett páholyába, oda állt eléje és minden teketória nélkül megszólította. Egész egyszerűen csak *Antoinette*-nek nevezte és megdicsérte, hogy otthagya férjét, a ki most már bizonyára javában horkol. A királynénak tetszett a feszelen mulatság és hogy jobban hallhassa a színész szavait, annyira kihajolt páholyából, hogy az arca szinte *Dugazon* arcához ért. Másnap *Dugazon* jelentést tett a királynak, a ki nagyon meg volt elégedve a történetkkel és azt mondta, reményli, ez a kaland kigyógyította a királynét. „De még menyinyire, sire!” felelt *Dugazon*, „azt mondta, hogy hushagyó-kedden újra találkozunk.”

□ **Görög régiségek.** A régi *Salimis* romjai közelében, *Ambelaki* faluban *Dragumis* archeologus kutatásai közben egy márványlapot talált: ezen pedig fölfedezte *Simonides*nek s *salamis* csatában elesett hősök emlékére írt epigrammját. Tudományos kutatásai alapján megállapította, hogy a márványlap a *salamis* hősök sírját jelezte, a mint ezt *Herodotos* is említi. Az epigramma dór dialektusban ó-korinthis betűkkel van rávésve a kőlapra. Az athéni régészeti társulatban pedig *Svoronosz* tanár a régi görög színházi jegyekből mutatott be több példányt. Athénben s a *Pireusz* környékén az utóbbi időben nagy mennyiségű apró érczelemet találtak, melyekről *Svoronosz* bebizonyította, hogy azok színházejegyek s *Lykurgosz* idejében az athéni *Dionysos*-színházban használtattak. Az ülés száma a régi görög számjellel, vagyis betűkkel volt feltüntetve, a lemez másik oldalán rendszeren egy oroszalfő vagy *Minerva* feje volt.

□ **Japán itélet az európai kultúráról.** A „The far East” című japáni folyóirat legutóbbi számában *Nitobe Inazo*, a tokiói egyetem tanára cikket ír az európai kultúráról, mely nem egy pontban igazságos kritika a nyugoti világ állapotáról. Az európai kultúra ellen támadó reakció — mondja — nem egészen jogosulatlan. Kétségtelen, hogy a nyugoti intézményekben megvannak a bölcsesség és hatalom, gazdaság és boldogság csirái, de a fejlődés a nyugoti viszonyokhoz alkalmazkodott. A keresztény vallásban, — a hogy ma érvényben van, — sokkal több a fenyegetés, mint a szeretet. A híres nemzetgazdasági tudomány és a technika nagy vívmányai, a mivel a század annyit kérkedik, csak arra szolgálnak, hogy materializmust neveljenek a kedélyekben. A japánoknak az a feladatuk, hogy a mi jót találnak a nyugoti országokban, azt hazájuk viszonyaihoz alkalmazzák.

□ **Az angol fegyverek.** Az angol vadász-fegyverek nálunk nagy becsben állanak és méltán, csakhogy az igazán jó fegyverek nagyon drágák s a kinek nincs módjában, hogy egy angol fegyvert sok pénzt adjon, az jobban teszi, ha más gyártmányu fegyvert vesz; mert az aránylag olcsón kintál angol fegyverek nem sokat érnek s jobb egy belföldi, belga vagy német gyártmányu fegyvert 60—120 frtot adni, mint egy angolért 130—170 frtot, — mivel az ilyen angol puska, úgy minőség, mint kiállítás tekintetében mögötte áll amazoknak, 200—300 frt a legkisebb összeg, melyért már meglehetősen jó angol fegyvert lehet kapni. Az angol már hozzá van szokva, hogy ezen áron alul nem kaphat jó fegyvert.

Eddig nem létezett
Alkalmi vétel!

divatos női gallérok
csak
1 frt 50 kr. készpénzfizetés mellett kaphatók

Lówy Adolfnál
(Felmayer mellett.)

Pályázati hirdetmény.

Székesfehérvár szab. kir. város törvényhatóságánál nyugdíjaztatás folytán üresedésbe jött **fűszámvevői állásra** mely 1400 frt törzsfizetés, 400 frt lakbér-illetmény s nyugdíj igénynyel van összekötve, — továbbá a netán fokozatos előléptetéssel üresedésbe jövő **számvevői, alszámvevői s számfeljői állásokra** ezennel pályázat hirdettetik.

Hivatkozással az 1883. évi I. t.-cz. 17. §-ában foglaltakra, felhivatnak mindazok, kik fenti állások bármelyikét elnyerni óhajtják, miszerint kellőleg felszerelt különösen pedig az imént idézett törvényben előírt minősítvényeket igazoló okmányokkal ellátott kérvényeiket, e város főispáni hivatalához czimezve, **folyó évi márczius hó 31-ig** bezárólag e város tanácsi iktató hivatalába adják be.

Elkésve beadott kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

A szóban forgó állások főispáni kinevezés útján fognak betöltetni.

Székesfehérvárott, 1897. márczius 12.

Havranek József,
polgármester.

Pályázati hirdetmény.

Székesfehérvár szab. kir. város törvényhatóságánál lemondás folytán üresedésbe jött **főorvosi állásra**, mely 1000 forint évi fizetéssel s nyugdíj-igénynyel van összekötve, ezennel pályázat hirdettetik.

Hivatkozással az 1883. évi I. t.-cz. 9. §-ában foglaltakra, felhivatnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, miszerint kellőleg felszerelt, különösen pedig az imént idézett törvényben előírt minősítvényeket igazoló okmányokkal ellátott kérvényeiket e város főispáni hivatalához czimezve **folyó évi márczius hó 31-ig** bezárólag e város tanácsi iktató hivatalába adják be.

Elkésve beadott kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

A szóban forgó állás főispáni kinevezés útján fognak betöltetni.

Székesfehérvárott, 1897. márczius 12.

Havranek József,
polgármester.

Mi a Schapirograf?*)

A Schapirograf új, felülmúlhatatlan sokszorosító készülék levelek, okmányok, rajzok jegyzeteknek **önálló, költségmentes fekete nyomású sokszorosítására**. Ezt a készüléket még a laikus is könnyen kezelheti, mert föltötte egyszerű s jótállók a biztos eredményért. A papírra tintával írott írásról vagy rajzról sajtó vagy vegyi szerek alkalmazása nélkül rövid 15 perc alatt vagy 150 másolatot lehet készíteni. Egy ilyen négyzet vagy folio nagyságra alkalmas Schapirograf ára a teljes felszereléssel együtt 15 frt. Kívánatra hajlandó vagyok a Schapirografot négy napra **próbahasználatra** az én káromra bérmentesen megküldeni, visszaküldés esetén semminemű kárpótlást nem igénylek. Már több ezer különféle nagyságu ily készülék van használatban.

PHIL FRIGYES vezető képviselő, Wien I., Rudolfsplatz 13.

*) Prospektust ingyen küld.

Törleszt. kölcsön földbirtokokra.

Kölcsön a valódi becsérték háromnegyed részéig 20-60 év közti időre készpénzben. Birtokos felmondhat, pénzintézet nem mondhat fel. Csekély kamattal tüke is törlesztetik. Lehorgolytás leg-
-rövidebb idő alatt.

— Convertálás bányag- és illetékmentes. —
— Semmi előleges költség. —

Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csakis: telektervezési kivonat és kataszteri birtokrajz másolat. 40494

Ingatlan-és Jelzálog-Forgalmi-Intézet.
Budapest, Váci-körút 39.

Intézetünk az egyedüli, mely az ország minden megyéjéből, hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokok által okmánygyűjtésnek ajándéka van.

Nem titkos összetételű, biztos hatású gyógyszer.

Mindenemű gyomor-baj, arany-ér, emésztési zavar, időszakénti vagy állandó székrekedés s az ezekkel járó következmények legradikálisabb és teljesen biztos hatású gyógyszerere az

ACS-féle (csukrozott) Cascara-sagrada-labdacs
(Nép nyelvén Sz.-Fehérvári „KORONA-PILULA.”)

Ez nem drasztikus, de enyhe hatású növényi laxans-szer. Nem rontja a gyomrot mint a többi hashajtó; nem okoz szélképződést, görcsöket, mint azok nagy része, nem csökkenti az étvágyat, hanem fokozza, amennyiben a belek működését elősegíti.

Valamennyi orvosi és gyógyszerészeti szakközlöny **tekintélyes szakférfiak tollából** terjedelmes cikkekben méltatta s oly elismerőleg nyilatkozott, mint még eddig egyetlen ily nemű gyógyszeréről sem.

E kiténő készítmény a legtöbb gyógyszerárban készletben tartatik. Egy üveg eladási ára (50 labdacscsal) — 50 kr., egy próba doboz (12 labdacscsal) — 15 kr.

Előállítási hely és szétküldési raktár egyedül:

P. ÁCS ALBERT gyógyszer-tára,
Székesfehérvárott, (Gróf Zichy-ház.)

Innen 1 frt 70 kr-nak előzetes beküldése mellett 3 üveg, vagy 10 doboz (mint legkisebb szállítmány) bárhova franco szállítatik.

Kéretik a t. olvasó e hirdetményt kívágni eltenni s szenvedő embertársainak ajánlani.

Nem titkos összetételű, biztos hatású gyógyszer.

Orvosi szaklapok véleménye szerint: „Páratlanul álló horti gyártmány.”

HIRDETÉSEK
felvételnek kiadóhivatalunkban (K i g y ó-
utca 9-ik sz. alatt) a legjutányosabb áron.

Csak csekély

HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE
kaphatók!

Legújabb divatu tavaszi-gallérok és kabátok.
Kész férfi- és gyermekruhák
minden nagyságban. Kanavász, vászon és minden e szakmába vágó
ezikkek, valamint
ingek, gallérok és lábravalók, nap- és esernyők dus választékban.
— Nagy raktár asztal- és futó-szőnyegekben. —

LÓWY ADOLF + + + + +
+ + + + + **SZ.-FEHÉRVÁR.**
(Felmayer mellett.)

TELEFON MUNKASZÖNYVÉNY BEJÁRÓK

|| OSZKÉRT HAVI RÉSLETFIZETÉSRE ||

Nyomatott Számmer Imrénél, Székesfehérvárott.